نەبوونی روئییەی سیاسیی، لە بێ گوتارییەوە، هاتووە!-2- هادی ح□م□□شید – کامیار سابیر

بەشی دووەم:-

نەبوونی روئییەی سیاسیی، لە بێ گوتارییەوە، هاتووە!

لە دروستبوونی عێراقەوە، بزوتنەوەی سیاسیی کورد لە فۆرمی جۆراوجۆردا، بە چیرۆکی غوبن و پیشخواردنەوەوە بە دیار رووداوە سیاسییەکانەوە، خۆی ئەڕنێتەوە، شیعر ئەنووسێ، حەماسی دەنگ هەڵبڕیین و قیی□قییڕ، تەخشان ئەکات، قۆچەقانیی و تفەنگ بە دەوڵەتی عێراقەوە ئەنێ، ستافی مەدەنیی و عەسکەریی ئەکوژێ، بەڵام هەمیشە ئاغاکان، شێخەکان و بنەماڵە دەستڕۆیشتووەکان، ئەم بزوتنەوەیەیان کۆنترۆڵ کردووە و بەشی زۆری نوخبە خوێندەوار و مونەوەرەکانی کوردیش، دوایان کەوتوون، یان بوونە بە مەعدەنی چیرۆکە بەتاڵەکانی ئەم بزوتنەوەیە. ئەم چیرۆکانە، هەموویان یەک ناو□□کی نەژادیی، یەک پارادایمی نەتەوەیی و یەک خاصییەتی طائیفییان هەبووە (بە تایبەتیی لەسەروبەندی ریفراندۆمەکەی ٢٠١٧ دا) کە حەنیین و وەلائی موطڵەقی بۆ دەوڵەتی تورکیای نوێ(لە کەمالیزمەوە بۆ حکومەتە ئیسلامییە پانتورکییە ئەردۆغانییەکە) هەبووە و هەیە.

چیرۆکێکی بێتام و ناعەقڵانیی، نا ئەکادیمیی و نا زانستیی، لە لایەن نوخبەکانی کوردەوە، بە تایبەتییش ئەوانەی خۆیان بە نەیار و رەخنەگری ماڵی بارزانیی ئەزانن، زۆر ئەوە دووبارە ئەکەنەوە کە عێراق، وێرانە، داڕزیوە، گەندەڵیی و دزیی و طائیفییەت، تەڕایی لێ ب□یوە، عێراق ناسنامەی نییە، شەرمە خۆت بە عێراقیی بزانیت! گەلی عێراق، بە ئەندێشە و ریتۆریکە ئەکادیمییەکانی ئەوان، نەتەوە نییە، دەوڵەتی نەتەوەیی بونیاد نەنراوە، شوناسی نییە و ناشبێ بە نەتەوە!، سەیرەکە لەوەدایە تەواوی ئەم ئارگیومێنتە حەماسیی و نەژادییانەی ئەوان، لە قەڵەمی نوخبەکانی کوردستان و هەندەرانەوە دێنە دەرەوە و زۆربەیشیان خۆیان بە سەربەخۆ و بێلایەن ئەزانن، تەنانت پارادۆکسیی ئەمانە گەیشتووە بە شوێنێک، زۆرکەس لەوانەی بە گرووپی (ئەنتی عێراق) خۆیان ئەناسێنن، بە عیشقەوە، بە شوێن

ئەوە بوون، خۆیان بە پارلمنتاریی لە بەغداد هەڵبژێن، هەندێکیشیان بوون بە پارلمانتار، بەڵام لەم خەیاڵاتە شیعرییانەی خۆیان نەکەوتوون و ئیمتیازاتەکانی پارلمانتاریی عێراقیش، بە پەناوی کوردایەتییەوە، نەش ئەکەن.

ناوەڕۆکی بۆچوونەکانی ئەم جۆرە نوخبە و سیاسییانە، لە مەدیا سێبەر و پێیجە ناڕەسمییەکانی پارتییەوە، پێشوەخت لە بازاڕە ئەنرە و کاری ئەم ئەکادیمیست و نووسەرانە، ئەوەیە کە ثیۆرایزی ئامانجە سیاسییەکانی مەدیای سێبەری پارتیی بکەن. کار گەیشتووە بە شوێنێک ئەدەبییاتی ئەم چەند ساڵەی مەدیا سێبەرەکانی پارتیی، لەگەڵ دەیان و صەدان نووسەر و رۆشنبیر و ئەکادیمیی کورددا کە خۆیان بە نەیاری سیاسەتەکانی پارتییش ئەزانن، تێکەڵ ئەبن و مرۆق زۆرجار لێی تێک ئەچێ هیی کام لایانە؟ هۆکارەکەیشی ئەوەیە ناسیۆنالیزمی نەژادیی- کوردایەتیی و عوقدەی طائیفییەتی ناسیۆنالیزمە سوننییە کوردایەتییەکە، ئەوەندە لە سیاسەت و ئەجێندا موخابەراتییەکانی پارتییەوە، نزیکی کردوونەتەوە، تەواو لە نەهج و ئەهدافەکانیاندا، ئاوێزان بوونە.

بێ فیکریی و بێ مەعریفەیی و نەبوونی جورئەت لای نوخبەی سیاسیی و "رۆشنبیر"ی کورد، وایکرد، زۆرینەی رەهایان، رەگەڵ ریفراندۆمە موخابەراتییەکەی بارزانیی و ئەردۆغان و داعش بکەون. ئەو ریفراندۆمەی کە بوو بەهۆی ئەوەی هەر خۆیان نەخشە بە وێرانکردنی کەرکوک دابنێن و دواتریش بە تەخدیری تەخوییین، ١٦ی ئەکتۆبەر بە خیانەت ناوزەد بکەن. لە کاتێکدا، خیانەت ئەگەر کرابێت، خیانەتی ریفراندۆم بوو بە ئەجێندای ئیقلیمیی، چونکە لە دوور و نزیکەوە، پەیوەندیی بە قەضییەی سیاسیی کوردەوە نەبوو، بەڵکو سەرمایەگوزاریی و بیزنسی ئیقلیمیی و لۆکاڵیی- بنەماڵەیی و ئیمارەتی شێخنشینیی بوو.

سەرەنجام، شکستی رەهای ریفراندۆم و زەلیلبوونی گوتاری فشەبازیی ناسیۆنالیزمی کوردیی(کوردایەتیی)، ئەبووایە ببێت بە سەرەتای وەرچەرخانێکی سیاسیی گەورە لە رەهەندە سیاسیی، فیکریی، مێژوویی و مەعریفییەکەی ئەم کوردایەتییە پرۆکسییەی کە چاوی لەوە بوو، کوردستانی عێراق(یان لای کەم بەشێکی) پاش صەد ساڵ لە دروستبوونی عێراق، لە کۆنتێکستی میثاقی میلیی تورکییدا بگەڕێنێتەوە، بە خاکی ئەژداد کە خاکی عوثمانییەکانە! ئەبووایە نوخبە سیاسیی و رۆشنبیریی و کۆمەڵایەتییەکانی کورد، بیریان لە ئیعادە نەظەرێکی ستراتیژیی گەورە بکردایەتەوە و بیریان لە سەرپێخستن و

فۆرمەلەکردنی گوتارێکی سیاسیی عەقڵانیی و واقیعیی و نیشتمانیی بکردایەتەوە و جەنگەیان بە تەواویی بەم گوتارە نەتەوەیی و نەژادیی و طائیفییەی کوردایەتیی، لەق بکردایە، بەڵام بە داخەوە، ئێستایشی لەگەڵدا بێت، بەشێکی زۆریان، دوای چیرۆکە بەتاڵەکانی بارزانیی و حیزبەکەی ئەکەون و بە هەزار و یەک شێوە، قاچ لەو ئاوە ئەخشێننەوە کە بارزانیی و کوڕ و کوڕەزاکانی، بە بیزنسی دەیان میلیاریی و هەژموونی بنەماڵەیی خۆیان، رشتیان.

لە کاتێکدا لە ناو جەماوەری بەرینی خەڵکی کوردستاندا بە گشتیی و لە ناو توێژی لاوان و گەنجاندا بە تایبەتیی، گوتاریکی عەقڵانیی، واقیعیی و نیشتمانیی، لە ناخ و عەقڵیاندا هەیە و پێیانوایە کە بە فیعلیی ئەوە سیاسییەکان و نەتەوەییەکانی کورد و حیزبەکانی کوردستانن گێچەڵ بە دەوڵەتی عێراق ئەکەن، بە ئەوەی بیزنسی چەتەگەرییە ئابوورییەکان(سەربەخۆیی ئابووریی) و فرۆشتنی پتر لە نییو میلیۆن بەرمیلی نەوتی رۆژانە و دەیان قاچاغیی میلیارد دۆلاریی تر، درێژە پێ بدەن. گوتارێک کە پێیوایە بە لەقکردنی ئەم چیرۆکانەی ناسیۆنالیزمی نەوتیی بارزانییەکان، تاڵەبانییەکان،کوڕانی نەوشیروان،یەکگرتووی ئیسلامیی و چەپە نەژادییەکان ، بیزنس و سەرمایەگوزاریی پێوە ئەکەن، ئەبێ نیشتمانییانە و عێراقییانە بییر بکەینەوە و گوتاری مەواطینە(هاونیشتمانیی)، جەنگەی گوتاری پڕ لە عونصورییەت و ئینفیصاڵییەت و شیعر-شیعرێنەی کوردایەتیی بگرێتەوە.

ئەم گوتارە، چەند پێویستی بە نوخبەی رۆشنبییر، نوخبەی سیاسیی و حیزبیی سیاسیی(بە مانا ئایدیۆلۆژییە ستالینیی و ئیسلامییە-ئیخوانییەکە نا) هەیە، دەیانجار زیاتر پێویستی بە چەند سیاسییەکی بەرچاو رۆشن، خاوەن روئییەی سیاسیی بەرین، عەقڵانییەت، جەرائەتی سیاسیی و لە سەروو هەموویشیانەوە، پێویستی بە کەسانێکە کە بەرژەوەندییە تایبەتییەکانی خۆیان و خزمەکانیان بەلاوە گرنگ نەبێت و خەریکی بیزنس نەبن و بە کردەوە، قوربانیی بدەن بە ئەوەی ئەم گوتارە نیشتمانییە لە نیشتمانی کوردستانی عێراقەوە، بلکێنرێتەوە بە بەشەکانی تری نیشتمانی عێراقەوە. لێرەوە ئەگەر شتێک هەبێ ناوی قەضییەی سیاسیی کورد بێت، ئەبێت لە عومقێکی ستراتیژییەوە سەیر بکرێ کە عومقی عێراقە.

کوردستانی عێراق، گوتارێکی سیاسیی پێویستە کە لە روئییەی سیاسیی، مەغزای سیاسیی، زمانیی، فیکریی و مەعریفییەوە، تەنانەت لە مانای مێژوویشەوە، بە تەواویی لەگەڵ گوتاری قرێکی کوردایەتیی و

مێژووە چەتەگەریی و پ□ر□کسییەکەی، جیاواز بێت و (تابلۆیەکی تەواو ئێنتیگرەیت لە مانا جیاوازەکان لە باری سۆسیۆسیاسیی، زمانیی و کولتوورییەوە، لە خۆ بگرێت)* بە رەهەندی نوێ و دەرکی واقیعی سیاسییەوە، لە مانای دروستبوونی مێژووی عێراق و لە مەغزای جەوهەری بزوتنەوەی تەمەڕودی کوردیی تێبگات و تەجاوزیان بکات و کەندوکۆسپەکانی، پڕ بکاتەوە.

- **هادیی حەمەڕەشید**
- **کامیار سابیر**

ئەم زنجییرە باسە، درێژەی هەیە…

- VAN DIJK, T. 1996. Discourse, Power and Access. In C.R. Caldas-Coulthard, and M. Coulthard (eds.) Texts and Practices: Readings in Critical Discourse Analysis, .London: Routledge, pp. 84-106